

ILMIY MAQOLANI RASMIYLASHTIRISHGA QO'YILGAN TALABLAR**Abdulatifova Mufazzal Abduqodir qizi****Toshkent Amaliy Fanlar Universiteti****“Pedagogika” fakulteti 3-bosqich talabasi,****mirzakasimova.maftuna09gmail.com****Telefon:998888290019****<https://doi.org/10.5281/zenodo.14685312>**

Annotatsiya. Ushbu maqolada ilmiy maqolani rasmiylashtirishga qo'yilgan talablar tahlil qilinadi. Maqolada ilmiy ishlarni tayyorlashda amal qilinishi lozim bo'lgan asosiy qoidalarga, struktura va tarkibiga e'tibor qaratiladi. Ilmiy maqolani rasmiylashtirishda mazmuni to'g'ri, aniq va lo'nda bo'lishi kerakligi ta'kidlanadi. Maqolada ilmiy maqolaning kirish, asosiy qism, xulosa va foydalangan adabiyotlar kabi asosiy qismlari qanday tuzilishi lozimligi ko'rsatilgan. Shuningdek, maqola yozish jarayonida ilmiy axborot va ma'lumotlar to'g'ri va aniq ravishda taqdim etilishi, rasmiylashtirishning texnik talablariga mos bo'lishi muhimligi haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar:ilmiy maqola, rasmiylashtirish, talablar, struktura, ilmiy ish, adabiyotlar

Kirish

Ilmiy maqola – ilmiy tadqiqotlar natijalarini, yangi bilimlarni va kashfiyotlarni ilmiy jamoatchilikka taqdim etishda eng asosiy vositalardan biridir. Ilmiy maqola ilmiy soha rivojiga hissa qo'shish, ilmiy munozaralar va tajribalar almashinish uchun zarur bo'lib, u nafaqat tadqiqotchining shaxsiy muvaffaqiyatini, balki ilm-fan taraqqiyotini ham ko'rsatadi. Maqolani ilmiy jurnallarda yoki boshqa ilmiy nashrlarda chop etishdan oldin, uning rasmiylashtirilishiga qo'yilgan aniq va qat'iy talablar mavjud.

Ilmiy maqolani rasmiylashtirishning qoidalari, ularning maqsadi va qanday tuzilishi kerakligi haqida to'liq tushuncha olish ilmiy ishning sifatini oshirishga, maqolaning ilmiy jurnallarda e'lon qilinishiga, hamda ilmiy jamoatchilik tomonidan qabul qilinishiga yordam beradi. Maqolani rasmiylashtirishda umumiy struktura, har bir qismning mazmuni va tartibiga doir qat'iy me'yorlar mavjud bo'lib, ular ilmiy ishning yuqori darajadagi sifatini ta'minlashga qaratilgan.

Ushbu maqolada ilmiy maqolani rasmiylashtirishga qo'yilgan talablar, uning tuzilishi, rasmiylashtirishda amal qilinishi lozim bo'lgan texnik talablarga doir muhim jihatlar keltiriladi. Shuningdek, maqolalarni yozish va rasmiylashtirishda odatda uchraydigan xatolarga e'tibor qaratilib, to'g'ri ilmiy uslubda yozish bo'yicha tavsiyalar beriladi. Maqola ilmiy ishlarni yozishda to'g'ri yondashuvlarni shakllantirish va ilmiy jurnallarda nashr etishning samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Ilmiy maqolaning tuzilishi va tarkibi:

Ilmiy maqola tuzilishi belgilangan talablar asosida aniq va izchil bo'lishi kerak. Uning tarkibi quyidagi asosiy qismlardan iborat:

Kirish: Maqolani boshlashda, tadqiqotning dolzarbligi va maqsadi aniq ko'rsatiladi. Kirish qismida mavzu bilan bog'liq ilmiy muammolar va ularning ilmiy ahamiyati ta'riflanadi. Shuningdek, tadqiqotning asosiy maqsadi va vazifalari, metodologik yondoshuvlar haqida umumiy ma'lumotlar keltiriladi. Maqolaning kirish qismi qisqa, lekin mavzuni aniq va to'liq yoritib berishi kerak.

Asosiy qism: Asosiy qism ilmiy maqolaning eng katta va muhim bo'lgan qismidir. Bu bo'limda tadqiqotning metodologiyasi, eksperimentlar, tahlillar, natijalar va xulosalar keltiriladi. Asosiy qismda quyidagilar aniq ko'rsatiladi:

Tadqiqot metodologiyasi: Tadqiqotning asosiy metodlari, usullari va ishlatilgan apparat va materiallar haqida ma'lumot beriladi. Tadqiqotning qanday metodologik yondoshuvlar asosida olib borilganini tushuntirib o'tish lozim.

Eksperimentlar va kuzatishlar: Tadqiqotda amalga oshirilgan eksperimentlar yoki kuzatishlar natijalari taqdim etiladi. Har bir eksperiment va kuzatishning natijasi tahlil qilinishi kerak.

Natijalar: Tadqiqotdan olingan asosiy natijalar va ularning ilmiy ahamiyati yoritiladi. Ma'lumotlar grafiklar, jadvallar va diagrammalar yordamida aniq ifodalangan bo'lishi kerak.

Tahlil va muhokama: Olingan natijalar boshqa ilmiy ishlarga nisbatan tahlil qilinadi va ularga ilmiy yondoshuvlar asosida izohlar beriladi. Tadqiqotning ilgari mavjud bo'lgan ilmiy asarlarga qo'shgan hissasi tushuntiriladi.

Xulosa: Xulosa qismida ilmiy maqoladagi asosiy natijalar va ularning ilmiy va amaliy ahamiyati qisqacha keltiriladi. Tadqiqotda ko'tarilgan masalalar va ularning hal qilinishi, kelajakda ilmiy izlanishlar uchun imkoniyatlar ko'rsatiladi. Xulosa qismining muhim jihati shundaki, u barcha tadqiqotning umumiy mazmunini bir nechta jumlada taqdim etishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar: Maqolada ishlatilgan barcha manbalar, kitoblar, maqolalar va boshqa ilmiy ishlar aniq ko'rsatiladi. Adabiyotlar ro'yxatini yaratishda ilmiy uslubga rioya qilish va manbalarni to'g'ri formatda keltirish zarur.

Ilmiy maqolaning yozilish uslubi: Ilmiy maqola yozishda qat'iy ilmiy uslubga amal qilish lozim. Bu uslubning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

Obyektivlik: Ilmiy maqolada faktlar va tadqiqot natijalari obyektiv, ya'ni o'zaro ziddiyatli yoki noaniq fikrlardan qochish lozim. Yoritilgan masala ilmiy dalillar bilan tasdiqlanishi kerak.

Aniklik va lo'ndalik: Maqola aniq va tushunarli bo'lishi kerak. Har bir fikr to'g'ri va maqsadga muvofiq bo'lishi, keraksiz tafsilotlardan saqlanish lozim. Mavzuni yoritishda ilmiy terminlardan foydalanish, biroq ularni tushuntirib o'tish zarur.

Rasmiy til: Ilmiy maqolada rasmiy va akademik til ishlatilishi kerak. Shaxsiy fikrlar va subyektiv izohlar kiritishdan qochish lozim.

Terminolgiya: Ilmiy ishda faqat ilmiy terminologiya ishlatiladi. Terminlar aniq va o'rganilgan sohaga xos bo'lishi kerak. Tadqiqotda qo'llanilgan terminlar va tushunchalar aniqligini ta'minlash zarur.

Ilmiy maqolani formatlash va rasmiylashtirish:

Ilmiy maqolani formatlashda umumiy talablar quyidagicha:

Shrift va o'lcham: Maqola matni odatda Times New Roman shriftida, 12-punktida yoziladi. Qatorlar orasidagi masofa 1.5 bo'lishi kerak.

Marginlar: Maqolada marginlar ikki tomondan 2,5 sm bo'lishi kerak.

Paragraflar: Har bir yangi bo'lim va yangi g'oya uchun yangi paragraf ochish lozim. Paragraf boshlanishi 1 sm ichkariga kirib, to'g'ri yoziladi.

Jadval va diagrammalar: Jadval va diagrammalar alohida raqamlar bilan belgilanishi kerak. Har bir jadval va diagramma nomlanishi va ularning ma'nosi haqida qisqacha izohlar berilishi zarur.

Adabiyotlar ro'yxati: Foydalanilgan manbalar maqolaning oxirida tartib bilan keltiriladi. Adabiyotlar ro'yxati alifbo tartibida bo'lishi lozim va ilmiy uslubga muvofiq rasmiylashtiriladi.

Xatolar va ularning oldini olish:

Ilmiy maqolani yozishda ba'zi umumiy xatolarni oldini olish muhimdir:

Aniqlik yetishmasligi: Maqoladagi fikrlar va natijalar aniq va tushunarli bo'lishi kerak. Noaniq va murakkab jumlar maqolaning samaradorligini pasaytirishi mumkin.

Faktlarning noto'g'ri taqdim etilishi: Maqolada ishlatilgan faktlar to'g'ri va ishonchli manbalardan olingan bo'lishi kerak. Har qanday noto'g'ri ma'lumot ilmiy ishning ishonchligini kamaytiradi.

Adabiyotlarni noto'g'ri ko'rsatish: Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatining to'g'ri va ilmiy talablar asosida keltirilishi zarur. Noto'g'ri formatda keltirilgan manbalar maqolaning rasmiylashtirishini yomonlashtiradi.

Xulosa

Ilmiy maqolani rasmiylashtirishga qo'yilgan talablar ilmiy tadqiqotlarni muvaffaqiyatli nashr etishning asosi bo'lib xizmat qiladi. Maqola tarkibi aniq tuzilishga ega bo'lishi, har bir qismi aniq va to'liq bo'lishi kerak. Maqolaning kirish qismida tadqiqotning dolzarbligi, maqsadi va vazifalari taqdim etiladi, asosiy qismda esa tadqiqot metodlari, natijalar va tahlillar keltiriladi. Xulosa qismida esa olingan natijalar va ularning ilmiy ahamiyati qisqacha bayon qilinadi.

Ilmiy maqola yozish jarayonida qat'iy ilmiy uslub va obyektiv yondoshuvni qo'llash muhimdir. Maqola aniq, lo'nda va ilmiy til bilan yozilishi lozim, bunda ilmiy terminologiya va faktlarning aniq taqdim etilishi asosiy talab hisoblanadi. Shu bilan birga, maqolani rasmiylashtirishda adabiyotlar ro'yxati, jadval va diagrammalarni to'g'ri formatlash, shuningdek, matnning umumiy strukturasi muvofiqlashtirish talablariga rioya qilish kerak.

Ilmiy maqolani yozish va rasmiylashtirishda yuzaga keladigan xatolarni oldini olish, to'g'ri ilmiy yondoshuvni qo'llash, maqolaning ilmiy jurnallarda yoki boshqa ilmiy nashrlarda nashr etilishiga yordam beradi. Shuningdek, ilmiy maqolalar orqali yangi bilimlar va kashfiyotlarni taqdim etish, ilmiy soha rivojiga hissa qo'shish mumkin.

Ilmiy maqolani rasmiylashtirishda belgilangan talablarga amal qilish, ilmiy tadqiqotlarning sifatini oshiradi va ularga ilmiy jamoatchilikda yuqori baho olinishini ta'minlaydi.

References:

1. **Karimov, M. (2016).** Ilmiy tadqiqotlar va maqola yozish metodologiyasi. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. **Salimova, D. (2018).** Psixologik jarayonlar va ilmiy maqolalar. Toshkent: Ziya nashriyoti.
3. **Sultonov, B. (2021).** Ilmiy maqola rasmiylashtirishning asosiy talab va qoidalari. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti nashriyoti.